

te divizije), vrednosnice (mj. vrijednosnice), obuča (mj. obuča), obučarska radnja (mj. obučarska radnja, bolje: obučarska radionica), mješana pizza (mj. miješana p.), menü (mj. menu prema fr. pismu ili meni prema hrv. izgovoru) itd., itd.

U riječi kao radionica gotovo se odreda nalazi završetak *-ona*, iako je književnije *-onica*: *gostiona* (mj. *gostionica*), *prodavaona* (mj. *prodavaonica*), *radiona* (mj. *radionica*), *čistiona* (mj. *čistionica*), *pržiona* (mj. *pržionica*), *čekaona* (mj. *čekaonica*), *predavaona* (mj. *predavaonica*) itd.

Time nije ni približno obuhvaćen popis samo letimično uočenih jezično-pravopisnih propusta; može se očekivati da neuočenih ima i mnogo više. Razložna je dakle navedena napomena da bi osim borbe protiv onečišćenosti čovjekove okolice (u širem smislu) ili okoliša (u užem smislu) trebalo voditi uspješniju borbu i protiv »jezične nečistoće«. U tome bismo morali svi sudjelovati, svaki prema svojim mogućnostima i stupnju odgovornosti. U svakom mjestu ima i pojedinaca i ustanova koji mogu pomoći i stručnim savjetom.

Božidar Finka

AORIST U ROMANIMA MIRKA BOŽIĆA

U seriji »Znanstvena biblioteka Hrvatskog filološkog društva« (izdavački servis: Sveučilišna naklada LIBER) objavljena je rasprava Zlate Bogdan *Aorist u romanima Mirka Božića*. Predmet proučavanja rasprave jest uporaba i značenje aorista u dva Božićeva romana, u *Kurlanima* i u *Neisplakanim*.

Jezični je izraz Božićevih romana, kako su to već prvi prikazivači i ocjenjivači Božićeva djela dobro zapazili, neraskidivo vezan sa sredinom, likovima i događajima koji se u romanima prikazuju. Božić je dakle u izboru jezičnih, odnosno gramatičkih sredstava u pripovijedanju vjeran ambijentu i zbivanjima, ona su odraz ljudi i pejzaža, i to ne samo dijalogima. Osobine organskih govora Cetinske krajine, Božićeva rodnooga kraja, narodne govorne posebnosti kojima

Božić umjetničkim doživljajem i stvaralačkim oblikovanjem u svojim djelima daje novu uporabnu i literarnu vrijednost ostvaruju u Božićevu funkcionalnom odabiru nove izražajne mogućnosti hrvatskoga proznog izraza. Među jezičnim sredstvima karakterističnim za Božićeve romane osobit kolorit tekstu daje aorist, živa izražajna kategorija izvornoga narodnoga govora Božićeva rodnooga kraja, kao jedno od najadekvatnijih jezičnih sredstava za transponiranje dinamičnosti zbiljanja i njegove neposredne doživljenosti.

U svom je radu Z. Bogdan pregledno dala relevantna semantička, sintaktička i stilistička svojstva i obilježja aorista u odnosu prema drugim preteritalnim vremenima u različitim kontekstima i te je spoznaje primijenila u analizi aorista u Božićevoj rečenici, uspoređujući relativno često i prilično uspješno aorist u spomenuta dva Božićeva romana sa značenjem i uporabom aorista u ikavskim novoštokavskim govorima Cetinske krajine, koliko je to iz oskudnih dijalekoloških podataka bilo moguće. Svoje zaključke autorica potvrđuje brojnim primjerima Božićeva aorista u najrazličitijim kombinacijama s drugim glagolskim vremenima ili mjesto njih u različitim tipovima prostih i složenih rečenica. Posebno je poglavlje posvećeno odnosu aorista i različitih priloga. Osvjetljeno je mjesto Božićeva aorista u kategorijama indikativ — relativ — modus. prikazana je čestota uporabe aorista u odnosu na čestotu pojave drugih preteritalnih vremena u Božićevim romanima. Pokazana je zavisnost ostvarivanja Božićeva aorista s glagolskim aspektom (vidom) glagola i činjenica da je aorist imperfektivnih i dvovidskih glagola u Božića izuzetan, kao i u njegovu rodnom govoru, što je jedna od znatnijih odlika ikavskih novoštokavskih govora prema ijekavskim i ekavskim.

Autorica upozorava i na stilističke vrijednosti Božićeve upotrebe aorista i zaključuje: »Sve one radnje koje je Božić u svojim romanima izrazio aoristom mogle bi se izreći i perfektom, glavnim glagolskim vremenskim oblikom za izricanje prošlosti. Međutim, upravo obilata i česta upotreba ao-

rista najraznovrsnijih glagola daje Božićevu stilu izrazito i snažno obilježje pokretljivosti, živosti i doživljenosti. [...] Aoristom, kao jednim od najekspresivnijih vremenskih glagolskih oblika, Božić postiže dinamiku i živost pripovijedanja [...] i u manjim cjelinama, čak i u samo nekoliko rečenica nekoga kraćeg segmenta, otkrit će se da je radnja izrečena aoristom izvorišna, prijelomni i važni trenutak u dinamici događanja« (str. 115).

Po izboru teme Z. Bogdan ulazi u problematiku koja je u hrvatskoj znanosti rijetko proučavana (uglavnom usputno, u okviru drugačijih okvirnih tema), širinom i dubinom analize pojave aorista, njegova odnosa prema drugim glagolskim vremenima i njegova značenja i funkcije u jeziku jednoga suvremenoga hrvatskoga pisca uspješno rješava

čitav splet problema koji proizlazi iz tematike i pregledno izlaže svoja razmišljanja i zaključke. Pri tom je pomno proučila dosadašnju stručnu literaturu i opširno izložila znanstvene stavove i rezultate dosadašnjih istraživanja sustava naših vremenskih glagolskih oblika i njihovih sintaktičkih međuodnosa, od prvih radova u prošlom stoljeću, Adolfa Vebera Tkalčevića i Augusta Musića, do suvremenih sintaktičara. Iako rađena metodama tradicionalne sintakse (pa i unatoč nekim sitnijim pogreškama), knjiga Zlate Bogdan utire putove za dalja istraživanja upotrebe i značenja glagolskih vremena u našem jeziku, a vrijedan je prilog upoznavanju opsega i dosega jezičnih svojstava aorista u umjetničkom izrazu Božićeve proze.

Antun Šojat

V I J E S T I

NAGRAĐEN UREDNIK JEZIKA

Republički odbor za dodjelu nagrade znanstvenim radnicima, kojemu je predsjednik dr Ivo Perišin, dodijelio je ove godine nagradu »Božidar Adžija« i dr. Božidaru Finki »za značajnu znanstvenu djelatnost na području hrvatske i slavističke jezične znanosti«.

Drago nam je što se među ovogodišnjim nagrađenicima našao i jedan od urednika našega časopisa jer je njegov urednički i suradnički rad u Jeziku dio njegove znanstvene djelatnosti za koju je dobio nagradu.

Š. B.

NA PRAGU JUBILEJA

U jesen ove godine Jezik ulazi u jubilarno 25. godišće. Dvadeset i pet godina izla-

ženja nije malo: 125 brojeva ili 4000 strana. Razlog za radost. Uredništvo će razmotriti što može učiniti za taj jubilej. Ali ne bismo sada o tome pisali da nije jedne bojazni: u jubilarnom godištu mogli bismo biti prisiljeni na smanjenje naklade. Zato pozivamo čitatelje da tom jubileju pridonesu i svoj dio. Teškoće su u ovome: opet je potrebno povećati prodajnu cijenu. Nadamo se da ćete prihvatiti i ovo povećanje i uplatiti pretplatu kao vaš prinos izlaženju Jezika. Malen, ali značajan jer bez pretplatnika ne bi bilo ni Jezika.

Ali to nije dovoljno.

Od sadašnjih 4000 primjeraka po broju XXIV. godišta rasprodali smo svega 3000. Ako ne rasprodamo i preostalih 1000 primjeraka po broju, imat ćemo financijskih teškoća i morat ćemo smanjiti nakladu. (Svih pet brojeva XXIV. godišta može se nabaviti po pretplatnoj cijeni od 25 d.) I